

Tollbamondás

Valószínűleg hallottátok már, hogy az UNESCO a 2015-ös évet a fény nemzetközi évének nyilvánította. Ebből az alkalomból számos programot rendeznek világszerte. A hazai események kidolgozója és szervezője a Magyar Tudományos Akadémia. A Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium is bekapcsolódott ezekbe a programokba. Az Országos Lotz János szövegértési és helyesírási verseny szervezői vállalták, hogy a döntőre fénnyel kapcsolatos tollbamondást szerkesztenek. De vajon hogyan lehet ezt összeegyeztetni a megszokott(,) Lotz Jánoshoz kapcsolódó szövegekkel?

Ha jól megvizsgáljuk a dolgot, két szálát is találhatunk. Az egyik az, hogy a nyelvészet és a fizika is valamelyik, az Akadémia által művelt tudományterülethez tartozik: a nyelvészet a bölcsészettudományokhoz, a fizika pedig a természettudományokhoz. A másik kapcsolat az lehet, hogy Lotz Jánost 1973-ban az MTA tiszteletbeli tagjának választották.

Útmutató a tollbamondáshoz

Mondjuk el a diákoknak, hogy az UNESCO egy mozaikszó.

Először olvassuk el végig a szöveget, utána egy teljes mondatot olvassunk fel, majd kisebb egységekben diktáljuk le! A végén újra olvassuk el az egész szöveget!

A vesszők és bekezdések helyét nem mondjuk meg!

Annyi ideig tart a tollbamondás, amíg minden gyerek végez.

Szövegértés megoldókulcs

1. Miért volt jó tanár Lotz János?

8/

Képességek alapján	A tanári szemléltetés alapján
<i>nyelvismeret</i>	<i>ismereteinek állandó bővítése</i>
<i>matematikai gondolkodás</i>	<i>szemléltetés vágya hajtja</i>

<i> kreativitás </i>	<i> közvetlen stílus </i>
	<i> világosság a mondanivaló megfogalmazásában </i>
	<i> nem tér el a tárgytól </i>

2. Gyűjts a szövegből Lotz János elismeréséről szóló részleteket! 3/

- a) „a legnagyobb elismerés hangján beszéltek róla”
- b) „továbbadásban, ami lenyűgöző volt”
- c) „tanulmányainak magas színvonalát”

3. Melyik szövegbeli szónak a jelentése ez?

5/

versek füzére: **szonettkoszorú**

azonos helyzetű, magafajta, egyenlő: **egyenrangú**

jelkép, embléma: **szimbólum**

szemléltető ábra, grafikon: **diagram**

eredet, kútfő: **forrás**

4. Igaz vagy hamis? 4/

- a) Petőfi S. és Lotz nem találkoztak egymással. **hamis**
- b) Lotz Jánosról mintázták a Hungarológiai Társaság szimbólumát. **hamis**
- c) Előfordult, hogy Lotz képeket és szövegeket kombinált össze. **igaz**
- d) Petőfi S. a Lotzról szóló információk egy részét tanítványoktól szerezte. **hamis**

Helyesírási feladatok – megoldókulcs

1. Tagold, majd írd le a helyesírás szabályainak megfelelően az alábbi mondatokat! A mondatközi és mondatvégi írásjelekre is figyelj! 14/

a) E mellett a színház mellett, a Szent László utca 5.-ben lakik.

b) 2015. április 6-án végül is Budapestre utazunk az osztállyal; : .(pontosvessző vagy kettőspont vagy pont) E/először a Fővárosi Nagycirkuszba megyünk, majd a Margit-szigeten/ Margitszigeten sétálgatunk.

c) Ki-kinézett az ablakon a halvány kékeszöld égre.

d) Hétfégre hazautaztam, mert meg akartam ajándékozni édesanyámat egy szép arany nyaklánccal anyák napja alkalmából.

Ahány hibája van, annyit vonunk le a maximálisan adható 14 pontból. Az írásjelek hibája is pontlevonással jár.

2. Írj a következő szabályok igazolására 2 tetszőleges példát! 10/

a) A néma h-ra végződő szavakhoz a -val/-vel toldalékot hasonulás nélkül, a kiejtés alapján írjuk.

Pl.: céhvel, csehvel, dühvel, juhval, méhvel, pléhvel, rühvel

b) Nem egyszerűsítjük az összetett szavak tagjainak határán található azonos kétjegyű betűket.

Pl.: kulcsosomó, jeggyűrű, kamaszszerelm, fénynyaláb, díszszázad...

c) A 6 szótagonál hosszabb többszörösen összetett szavakat kötőjellel tagoljuk a két fő összetételi tag határán.

Pl.: rabszolga-kereskedelem, röplabda-válogatott, összeesküvés-elmélet, időjárás-jelentés...

d) A kitüntetések és díjak nevét személynévhez kötőjellel kapcsoljuk.

Pl.: Nobel-díj, Kossuth-díj, Oscar-díj, Eötvös Loránd-émlékérem...

e) A dzs-t elválasztáskor ugyanúgy kezeljük, mint más többjegyű betűinket.

Pl.: mene-dzser, lán-dzsa, mahara-dzsa, bri-dzset, ban-dzsa...

Minden helyesen írt példa 1 pont.

3. Írd le helyesen az alábbi *feketével* kezdődő szavakat, illetve szókapcsolatokat! 12/

Pl.: fekete+himlő →fekete himlő

feketelista

fekete ruha

Fekete-tenger

Fekete-Afrika

fekete bors
Fekete-erdő
fekete-fehér televízió
fekete hajú
feketepiac
fekete színű
fekete szemüveg
feketerigó

4. Alkalmazz kötőjelet ott, ahol szükséges!**12/**

unos-untalan
Mecsek hegység
Állami Díj
Szekszárd környéke
jobbnál jobb
Kodály-módszer
Margit híd
OTP-kölcsön
Duna-part
Ariel mosópor
Zöld-foki-szigetek
Európa-szerte

5. Milyen betű/betűk hiányoznak a következő idegen szavakból?**12/**

expressz, bokszol, egzotikus, akvárium, monarchia, orchidea, Kilimandzsáró, kontroll, autogram, attrakció, koordináta, westernfilm